

Minister Klimatu i Środowiska

DEL-WRD.055.140.2025.AG
3304760.13260737.11802847
Warszawa, \$data

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Poseł Gabrieli Lenartowicz oraz Poseł Moniki Wielichowskiej w sprawie budowy elektrowni szczytowo-pompowej „Młoty” (ESP „Młoty”), K10INT3263p, uprzejmie informuję, że wyjaśnienia zawarte w odpowiedzi z dnia 21 czerwca 2024 r. na pytania zamieszczone w interpelacji nr K10INT3263 pozostają aktualne i stanowią najbardziej wyczerpujące zestawienie informacji, biorąc pod uwagę historyczny zakres tych pytań.

- 1. Kiedy i jakie okoliczności zdecydowały o odstąpieniu od prac związanych z projektem ESP „Młoty”?**
- 2. Czy przesłanki te i w jakim zakresie zmieniły się obecnie?**

Rozpoczęta w 1973 r. budowa ESP „Młoty” została przerwana w 1982 r. z powodu braku środków finansowych oraz spadku zapotrzebowania na energię elektryczną. Obecnie obie te przesłanki zniknęły. Zapotrzebowanie na energię elektryczną na przestrzeni 25 lat wzrosło z 140 605 GWh w 1997 r. do 177 302 GWh w 2022 r¹, a spółka PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. zgłosiła gotowość do zrealizowania inwestycji.

Jednocześnie, dynamiczny rozwój OZE i związana z tym konieczność bilansowania popytu i podaży energii elektrycznej wymusza konieczność zwiększenia potencjału magazynowania energii elektrycznej w celu zapewnienia elastyczności pracy sieci elektroenergetycznej. Magazyny energii elektrycznej stanowią w takiej sytuacji ekwiwalent rozbudowy sieci elektroenergetycznej oraz świadczą szereg niezbędnych usług systemowych.

W tym kontekście należy też podkreślić znaczenie, jakie przypisuje magazynowaniu energii rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie kompleksowego europejskiego podejścia do magazynowania energii (2019/2189(INI)). Parlament Europejski w pkt 50 tego dokumentu zauważa, że państwa członkowskie powinny poszukiwać dalszych sposobów zwiększenia zdolności elektrowni szczytowo-pompowych przy uwzględnieniu wielorakiego wykorzystania istniejących i nowych zbiorników. Wzywa on zarazem państwa członkowskie do usunięcia wszelkich przeszkód administracyjnych opóźniających realizację tych projektów i do zapewnienia metodom innowacyjnym wsparcia regulacyjnego w tej dziedzinie, a Komisję Europejską do nadania priorytetu konieczności przeprowadzenia transformacji energetycznej, dokonania kompleksowego przeglądu odpowiednich przepisów i zaproponowania w razie konieczności zmian, a zarazem do minimalizowania oddziaływania na środowisko. Wybudowana część infrastruktury w Młotach oraz opracowana dokumentacja projektowa pozwoli dodatkowo skrócić czas realizacji inwestycji oraz zmniejszyć nakłady inwestycyjne względem innej potencjalnej lokalizacji pod elektrownię szczytowo-pompową. Mimo wypracowania nowej koncepcji w ramach Studium Wykonalności, gdzie rozwiązania technologiczne znacznie się różnią względem archiwalnego projektu, to znacząca część wykonanych prac budowlanych (sztolnie ciśnieniowe, sztolnie udostępniające) zostaną wykorzystane w realizowanym projekcie.

¹ Badania statystyczne dostępne na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>

W celu sfinansowania inwestycji Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki (NFOŚiGW) Wodnej podpisał z PGE Polską Grupą Energetyczną S.A. (PGE S.A.) umowę inwestycyjną na finansowanie budowy elektrowni szczytowo-pompowej Młoty.

3. Kiedy, na podstawie jakich analiz, na jakiej podstawie prawnej i przez kogo została podjęta decyzja o wznowieniu inwestycji?

Decyzja w sprawie konieczności budowy i sposobu finansowania ESP „Młoty” została podjęta przez inwestora – PGE S.A. Na podstawie przytoczonych w odpowiedzi na pytanie drugie okoliczności, Zarząd PGE S.A. wyraził zgodę na uruchomienie etapu przygotowania inwestycji oraz powołanie spółki celowej PGE Inwest 12, a także realizacji Studium Wykonalności. Projekt inwestycyjny ESP Młoty nie jest projektem rządowym, co oznacza, że rząd nie podejmuje żadnych działań w tej sprawie, a jedynie przygotował regulacje prawne, znoszące istniejące bariery dla rozwoju niezbędnych dla transformacji energetycznej Polski elektrowni szczytowo-pompowych.

4. Kiedy i przez kogo i na podstawie jakich analiz została podjęta decyzja o źródłach i sposobie finansowania tego przedsięwzięcia?

Podpisana Umowa o współpracy pomiędzy PGE S.A. a NFOŚiGW pozwoliła wypracować warunki przygotowania inwestycji, a tym samym możliwy udział kapitałowy NFOŚiGW w spółce celowej realizującej projekt budowy elektrowni szczytowo-pompowej w Młotach. W ramach tych prac NFOŚiGW m.in. zlecił zewnętrzną analizę modelu ekonomicznego dla projektu, która potwierdziła opłacalność inwestycji.

5. Jakie stanowisko zajął NFOŚiGW w związku z cytowanym powyżej zapisem umowy w przedmiotowej sprawie? Czy NFOŚiGW będzie weryfikował to stanowisko?

Zgodnie z podpisaną Umową Inwestycyjną z dnia 9 października 2023 r., NFOŚiGW objął odpłatnie nowe udziały w spółce PGE Inwest 12 (wejście kapitałowe) realizującej projekt budowy ESP „Młoty”.

6. Jakie jest stanowisko Ministerstwa Klimatu i Środowisk w kontekście takich uwarunkowań udzielenie pomocy publicznej na ten cel?

Ponownie należy zaznaczyć, że udział kapitałowy NFOŚiGW w projekcie budowy ESP „Młoty” nie jest udzieleniem pomocy publicznej, co również zostało potwierdzone w Teście Prywatnego Inwestora (TPI).

7. Czy koszt ten obejmuje także linię blokową 400 Kv, która ma stanowić przyłącze do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego?

Szacowane całkowite nakłady inwestycyjne zawierają koszt budowy kompletnego wyprowadzenia mocy do stacji SE Ząbkowice. Wychodząc naprzeciw temu wyzwaniu operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego, tj. PSE S.A. wprowadziły w Planie Rozwoju na lata 2025-2034 dodatkową inwestycję: „Budowa linii 400 kV Świebodzice-Ząbkowice-Dobrzeń wraz z rozbudową stacji 220/110 kV Ząbkowice o rozdzielnię 400 kV”, która zapewni odpowiednie zdolności przesyłowe. Inwestycja ta była już wcześniej rozważana przez PSE S.A., m. in. z uwagi na poprawę warunków pracy sieci przesyłowej na tym obszarze geograficznym, a także stworzenie ewentualnej przyszłej współpracy (w ramach „project of common interest (PCI)” Unii Europejskiej) realizacji powiązania liniowego z planowanymi elektrowniami szczytowo-pompowymi po stronie czeskiej i dalej – z systemem ENTSO-E. Należy dodatkowo nadmienić, że 9 grudnia 2024 r. PGE Inwest 12 otrzymała dla Elektrowni Szczytowo – Pompowej Młoty warunki przyłączenia do sieci przesyłowej.

8. Czy szacunek obejmuje koszty wskazanych w Studium Wykonalności rekomendujących wdrożenie działań minimalizujących, zaradczych i kompensacji przyrodniczych, które należy zastosować na etapie przed realizacyjnym, projektowym, wykonawczym i eksploatacyjnym?

ESP Młoty będzie spełniać najbardziej rygorystyczne zalecenia dotyczące ochrony środowiska. W celu zachowania bogatej flory i fauny zostaną przeprowadzone liczne działania kompensacyjne, których koszty są wliczone w szacowane całkowite nakłady inwestycyjne. Należy zaznaczyć, że w trakcie prac projektowych oraz prac nad Studium Wykonalności, Inwestor stale korzysta ze wsparcia uznanych ekspertów z dziedziny środowiska. Opracowane działania kompensacyjne zostały także uprzednio zaopiniowane przez ww. ekspertów. W ramach takich konsultacji zdecydowano m.in. o pozostawieniu w niezmiennym stanie sztolni obiegowej na czas budowy oraz eksploatacji ESP Młoty, gdzie występuje zimowisko mopków. Ponadto, w celu zminimalizowania wpływu inwestycji na środowisko naturalne, wprowadzono zmiany konstrukcyjne i technologiczne w nowej koncepcji ESP „Młoty”. Dodatkowo na terenie inwestycji została przeprowadzona 12-miesięczna inwentaryzacja przyrodnicza, która bardzo szczegółowo określiła stan fauny i flory w Młotach oraz na terenie wyprowadzenia mocy.

9. Czy został sporządzony i jaki jest koszt raportu oddziaływania na środowisko dla takiej inwestycji?

PGE Inwest 12, w dniu 28 czerwca 2024 r. przedkładając Kartę Informacyjną Przedsięwzięcia wraz z wnioskiem o ustalenie zakresu do raportu, rozpoczęła formalne starania o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W dniu 11 października 2024 r. zostało wydane postanowienie określające zakres do raportu. W ramach prac projektowych przygotowywany jest obecnie raport oddziaływania na środowisko.

10. Czy wobec powszechnie podnoszonych zastrzeżeń środowiskowych wzięto pod uwagę ryzyko niezyskania decyzji środowiskowej, umożliwiającej przeprowadzenie tej inwestycji?

Budowa ESP „Młoty” to projekt strategiczny, który pozwoli na dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii oraz w znaczącym stopniu poprawi bezpieczeństwo energetyczne w regionie. PGE S.A. realizuje projekt w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, również w zakresie środowiska. W ramach prac nad przygotowaniem dokumentacji do decyzji środowiskowej przygotowano m.in.:

- 1) 12-miesięczną inwentaryzację przyrodniczą terenów pod ESP „Młoty” oraz wyprowadzenie mocy;
- 2) Opinię chiropterologiczną w zakresie nietoperzy zimujących na terenie inwestycji;
- 3) Propozycję prac kompensacyjnych;
- 4) Kartę Informacyjną Przedsięwzięcia.

Opracowane założenia do nowej koncepcji ESP „Młoty”, pozwalają w znacznym stopniu zminimalizować wpływ inwestycji na środowisko naturalne, czego przykładem jest m.in. rezygnacja w nowej koncepcji ESP „Młoty”, z wykorzystania wybudowanej w ubiegłych latach sztolni obiegowej, gdzie w okresie zimowym przebywają nietoperze. Z uwagi na opisany powyżej pieczołowicie przeprowadzony proces przygotowawczy, ryzyko niezyskania decyzji środowiskowej nie wydaje się wysokie.

Dodatkowo warto podkreślić, że projekt budowy elektrowni szczytowo – pompowej nabrał szczególnego znaczenia po powodzi, która nawiedziła Dolny Śląsk we wrześniu 2024 roku. Oprócz nadrzędnego celu, jakim jest magazynowanie energii, ESP Młoty będzie również pełnić funkcję przeciwpowodziową, działając jako zbiornik retencyjny. Dzięki temu może znacząco zmniejszyć ryzyko powodzi w regionie.

11. Jakie dotychczas działania podjęła spółka, zwłaszcza związane z pozyskaniem nieruchomości od osób fizycznych z terenu przyszłej inwestycji?

Zgodnie z art. 20 ust. 2, art. 26 ust. 3 i n. ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących obowiązek zapłaty odszkodowania obciąża inwestora. Zasady wypłaty

odszkodowania zostały określone w ww. ustawie, w znaczącej części odsyłając do ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Regulacje te stanowią, że pierwszym etapem jest określenie przez inwestora we wniosku o wydanie decyzji lokalizacyjnej, które nieruchomości czy grunty mają być przeznaczone na cele inwestycji. Następnie decyzja lokalizacyjna określa zakres nieruchomości, które podlegają wyłączeniu za odszkodowaniem ustalonym odrębnie z dniem, w którym decyzja ta stała się ostateczna. Zawsze pierwszeństwo w ustaleniu wysokości odszkodowania będzie miał tzw. konsensus – umowa stron.

PGE S.A., realizując projekt budowy ESP „Młoty”, podjęła się szeregu działań o charakterze informacyjnym w celu zapewnienia jak najlepszego kontaktu z lokalną społecznością. Organizowane spotkania, witryna internetowa oraz uruchomienie Punktu Informacyjnego w Bystrzycy Kłodzkiej mają na celu informować lokalną społeczność o szczegółach projektu, dalszych pracach oraz propozycjach poszczególnych rozwiązań. PGE S.A. wysłała także z inicjatywą dobrowolnego wykupu nieruchomości znajdujących się w obszarze planowanej inwestycji, przed uzyskaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie ESP „Młoty”. Oznacza to, że PGE S.A. rozpoczęła uzgadnianie warunków odkupu z właścicielami nieruchomości przed zastosowaniem procedur przewidzianych w ww. specustawie, która narzuci warunki wykupu nieruchomości - tak aby uzgodnić najlepszą ofertę cenową dla właścicieli. Na jesieni 2023 r. PGE S.A. rozpoczęła proces dobrowolnych wycen nieruchomości wchodzących w teren ESP „Młoty”. Niezależny rzeczoznawca z województwa dolnośląskiego dokonał oględzin u wszystkich zainteresowanych mieszkańców, a następnie przygotował operaty szacunkowe dla każdej nieruchomości. W czerwcu 2024 r. inwestor odbył rozmowy z każdym zainteresowanym mieszkańcem, omawiając szczegóły dotyczące wycen nieruchomości. Dodatkowo, PGE S.A. planuje wesprzeć bezpłatnie wszystkich mieszkańców, których nieruchomości mają niejasny stan prawny.

12. Jakie dotychczas środki publiczne zostały wyasygnowane na potrzeby tej inwestycji? Na jaki cel i na jakie konkretne wydatki?

Proces realizacji inwestycji w Grupie PGE dzieli się na następujące fazy:

- 1) Faza analiz przedinwestycyjnych;
- 2) Faza przygotowania inwestycji;
- 3) Faza realizacji inwestycji;
- 4) Faza rozliczenia inwestycji;

Projekt ESP „Młoty” znajduje się obecnie w fazie przygotowania inwestycji.

Prace realizowane w ramach projektu budowy ESP „Młoty” były finansowane wyłącznie ze środków spółki PGE Inwest 12, której właścicielami są PGE S.A. oraz NFOŚiGW.

W ramach prac zostały wykonane:

- 1) Studium Wykonalności;
- 2) Inwentaryzacja przyrodnicza;
- 3) Zaliczka przyłączeniowa PSE;
- 4) Doradztwo Prawne;
- 5) Doradztwo Środowiskowe.

13. Czy w związku z powyższymi wątpliwościami i ryzykami przed ostateczną decyzją o realizacji tego projektu rozważane jest przeprowadzenie audytu jego zasadności, wykonalności oraz społecznych i środowiskowych konsekwencji?

W czerwcu 2023 r. zostało zakończone Studium Wykonalności, które swoim zakresem odpowiedziało na wszystkie dotychczasowe pytania dot. wykonalności projektu oraz społecznych i środowiskowych konsekwencji jego realizacji. Potwierdziło ono techniczną, ekonomiczną i środowiskową zasadność realizacji projektu. Ponadto Inwestor zlecił sporządzenie opinii prawnych - raportu audytu prawnego nieruchomości dla realizacji inwestycji.

Dodatkowo, podkreślając znaczenie ESP „Młoty”, które będzie rosnąć wraz ze zwiększającym się nasyceniem instalacji OZE w systemie elektroenergetycznym, należy wyszczególnić również:

- 1) możliwości szybkiej zmiany trybu pracy wraz z dynamicznymi zmianami punktów pracy – przykładowo przejście z maksymalnej generacji do minimalnej, a następnie powrót do stanu pierwotnego w czasie rzędu jednej minuty;
- 2) dostarczanie mocy i energii biernej podczas pracy kompensatorowej w celu regulacji poziomów napięć w poszczególnych węzłach elektroenergetycznych;
- 3) możliwość uczestniczenia w odbudowie krajowego systemu elektroenergetycznego (KSE) poprzez posiadanie zdolności do samostartu ze stanu beznapięciowego wraz z możliwością podania napięcia na niezasilone linie elektroenergetyczne.

Elektrownia Szczytowo-Pompowa (ESP) Młoty, oprócz swojej głównej roli w magazynowaniu energii, będzie również pełniła funkcję przeciwpowodziową. Znaczenie tej funkcji uwidoczniły szczególnie doświadczenia powodzi, która nawiedziła powiat kłodzki jesienią 2024 roku.

Planowana inwestycja będzie zasilana wodą z rzeki Bystrzyca. Powierzchnia zlewni rzeki powyżej przekroju elektrowni wynosi 41 km². Ze względu na górski charakter rzeki spływ wody odbywa się w krótkim czasie. Można oszacować, że ilość wody spływającej ze zlewni przy opadzie 400 l/m², czyli analogicznym do zanotowanego we wrześniu 2024 r., zamkniętej przekrojem elektrowni, wynosi ok. 4,1 mln m³.

Elektrownia Szczytowo-Pompowa Młoty, przy wykorzystaniu zbiorników wodnych, będzie mogła przyjąć do ponad 6 mln m³ wody, w tym, 2,2 mln m³ jako funkcja podstawowa dolnego zbiornika, natomiast w przypadkach alarmowych, ESP Młoty może opróżnić dolny zbiornik (pompując wodę do górnego zbiornika) do możliwości przyjęcia fali powodziowej o pojemności ok. 6,7 mln m³ wody. Oznacza to, że wykorzystując pojemność przeciwpowodziową zbiornika górnego ESP Młoty, można będzie zatrzymać całą objętość fali wezbraniowej spływającej z górskiej części zlewni Bystrzycy przyczyniając się do ochrony przeciwpowodziowej miejscowości znajdujących się poniżej.

Budowa elektrowni szczytowo – pompowej Młoty została uwzględniona w opracowaniu "Program redukcji ryzyka powodziowego w zlewni Nysy Kłodzkiej", który jest aktualnie poddany konsultacjom społecznym.

Reasumując, elektrownie szczytowo-pompowe posiadają wiele zalet sprzyjając stabilnemu rozwojowi źródeł odnawialnych, a w przyszłości także energetyki jądrowej. Rozwój magazynów energii pozwala bowiem uzyskać większy udział OZE, przy zachowaniu stabilności i niezawodności pracy KSE. W konsekwencji, elektrownie szczytowo-pompowe przyczyniają się do stworzenia niskoemisyjnego i bezpiecznego systemu energetycznego. W Polsce zidentyfikowano szereg potencjalnych lokalizacji dla elektrowni szczytowo-pompowych, jednak ESP „Młoty” z racji swojego zaawansowania prac jest możliwa do najszybszego oddania do eksploatacji.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości: Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM